

Suomalainen kaukosiirtolaisuus Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Australiaan

Ismo Söderling, Dosentti

isoder@utu.fi

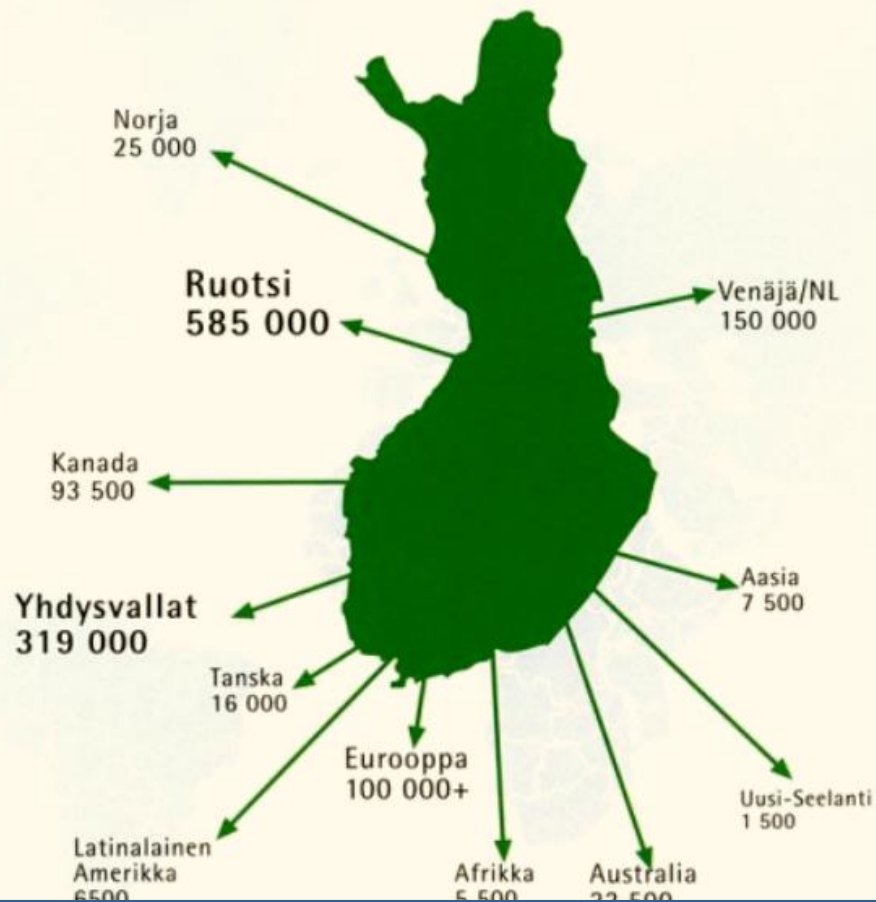
+358-50-511 3586

W46 kerho ry. Manilla 2.1.1.2016

Siirtolaisuusinstituutti

1,4 miljoonaa Suomesta siirtolaiseksi

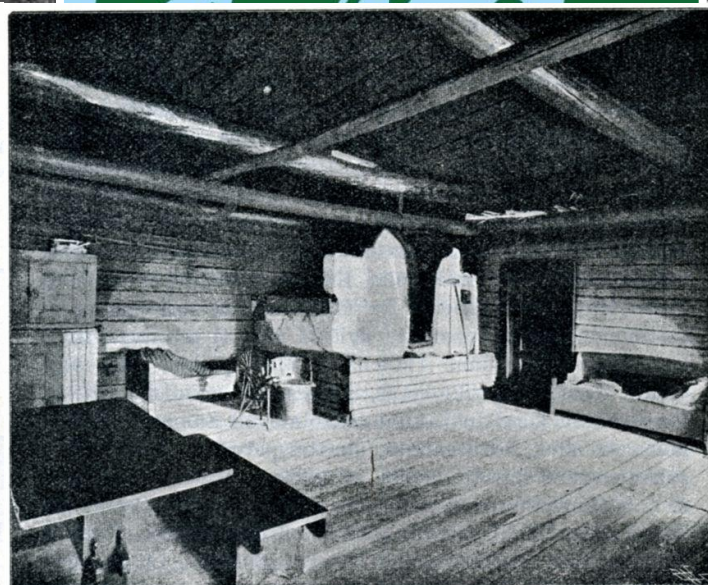
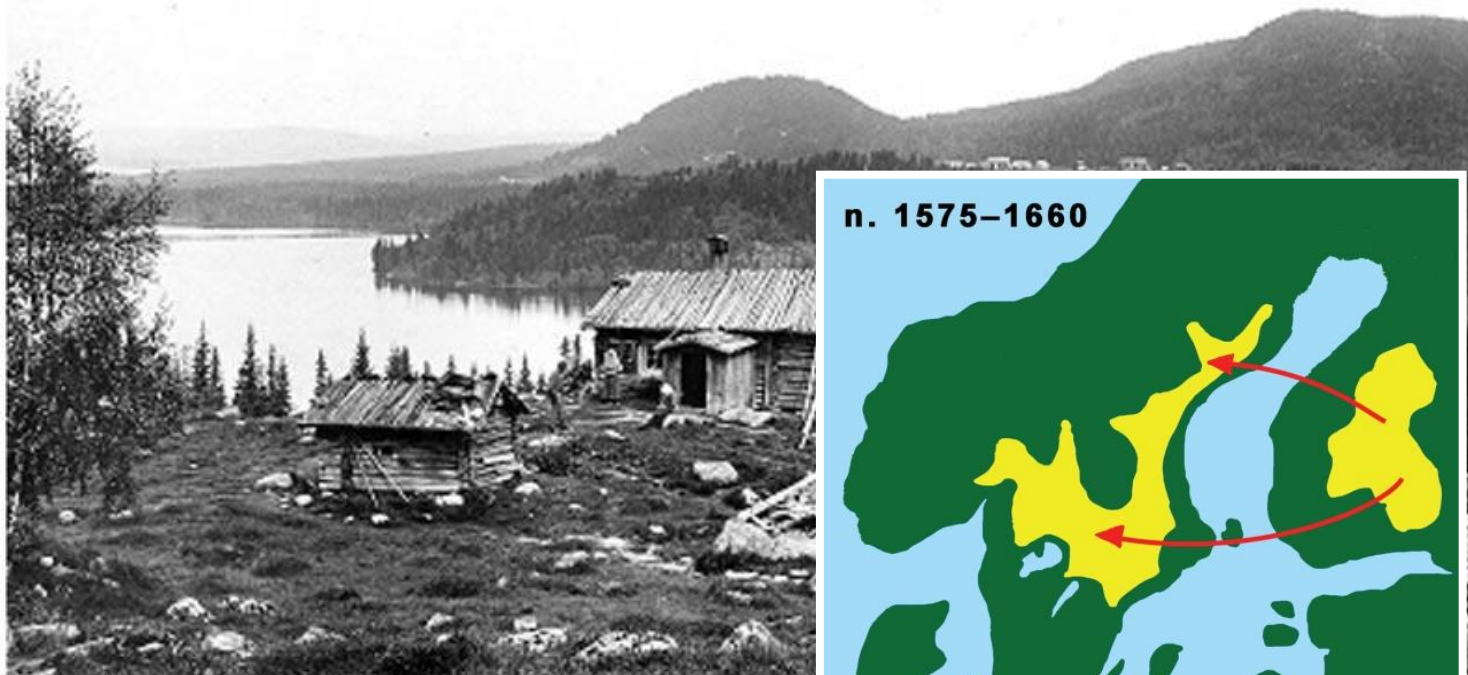
Ulkomailla asunee n. 2 milj. suomalaistaustaista henkilöä

Amerikkaan, Amerikkaan:

Maastamuutto

1. Värmlännin suomalaiset 1500-luvun loppupuolelta...

10 000–12 000 ”kaskenpolttajaa” Ruotsiin 1580–1630

Kuva 68. Savutuparakennus Perserudista Bogenin kappelista. Keylandin mukaan (1916). PM.

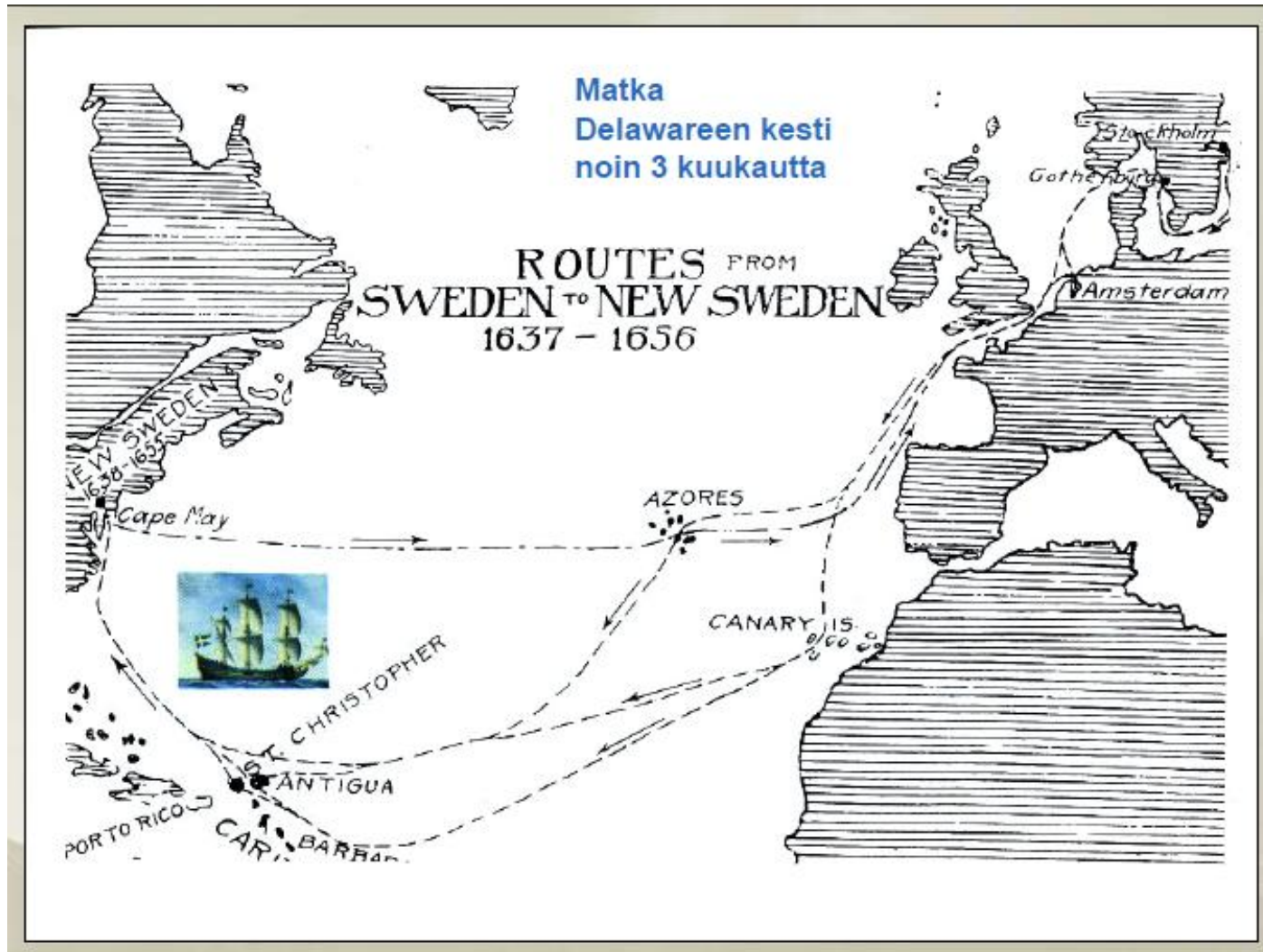
Suomalaispiirtti sisältä.

Siirtolaisuusaallot:

Maastamuutto

1. Värmlännin suomalaiset 1500-luvun loppupuolelta...
2. Delaware-siirtolaisuus Pohjois-Amerikkaan 1600-luvulla Uusi Ruotsi -siirtokuntaan

Uusi Ruotsi kutsuu 1600-luvulla. Ensimmäinen valtamerentakainen suomalainen muutto

John Morton
(1724-1777)

Yhdysvaltojen
itsenäisyyden
takuumies. Suku
Savosta Ruotsin
kautta Penn-
sylvaniaan.

Delaware-siirtolaisuuden jälkiä nykyisin ...

Delaware-siirtolaisten mäännousupaikka

Rambo Carl 2914 N Harsn Wilm - - - - - **762-1924**
Rambo Chas W 2 LanternLn DartmthWds **475-2649**
Rambo David J 504 PulaskiHwy - - - - - **328-2235**
Rambo David M 259 BunglwAv Elsmr - - - **998-0375**
Rambo E H Sr 535 N Union - - - - - **658-2779**
Rambo G J 203 LambsonLn MayvwMnr - - **654-5704**
Rambo Geo E 17 N AvnDr AshbrnHI - - - - **798-4163**
Rambo Laverne 6 BrokwAv Clymnt - - - **798-3080**
Rambo N J 19 ManorAv Clymnt - - - - - **798-7865**
Rambo Oliver E 149 ChristianaRd - - - - **328-6300**
Rambo P J 2813 NewportGapPke - - - - - **995-5622**
Rambo Paul R 2 GranburyDr EagleIn - - - **328-0285**
Rambo Paula rl est
PikeCreekValleyShoppingCenter
Wilmington - - **998-3361**
Rambo Robt 205 LorwdAv RichrdsnPrk - - **999-0476**
Rambo Ronald R 468 PulaskiHwy - - - - **328-0660**

Morten Mortensonin v. 1654 rakentama talo.

Kalmar Nyckel replica

Rambo = Rahmbo = Ramin kylästä

Delaware-siirtolaisuuden jälkiä nykyisin ...

Delaware-siirtolaisten

Morten Mortensonin v. 1654 rakentama talo.

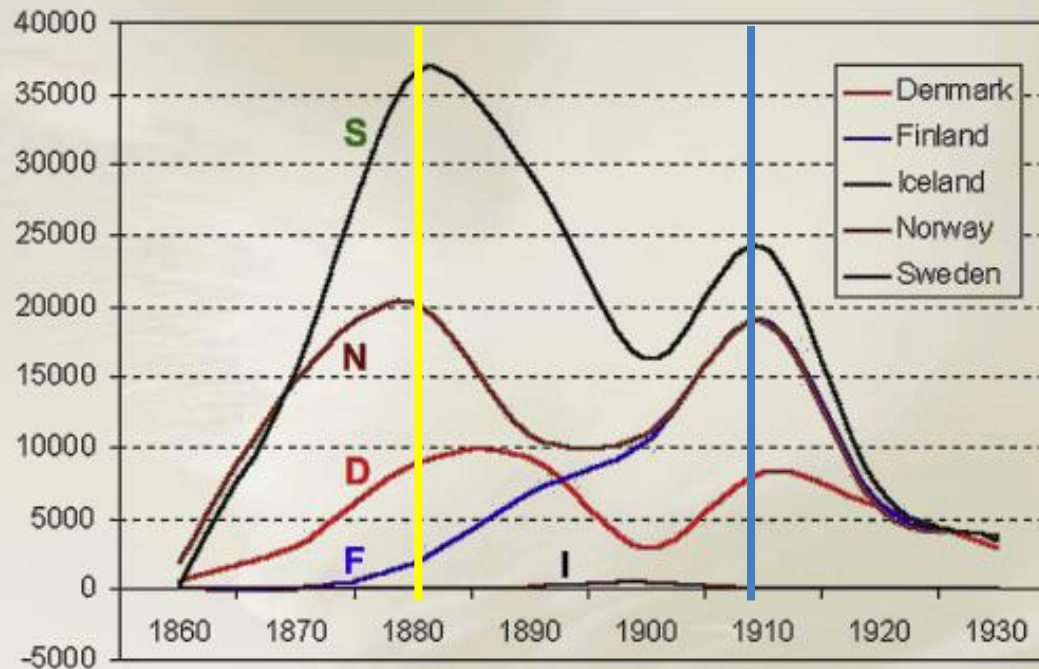
Rambo Carl	2914 N Harsn Wilm	-----	762-1924
Rambo Chas W	2 LanternLn DartmthWds	-----	475-2649
Rambo David J	504 PulaskiHwy	-----	328-2235
Rambo David M	259 BunglwAv Elsmr	---	998-0375
Rambo E H Sr	535 N Union	-----	658-2779
Rambo G J	203 LambsonLn MayvwMnr	--	654-5704
		-----	798-4163
		---	798-3080
		-----	798-7865
		-----	328-6300
		-----	995-5622
		In ---	328-0285
		ton --	998-3361
		Prk --	999-0476
		-----	328-0660

Kalmar Nyckel replica

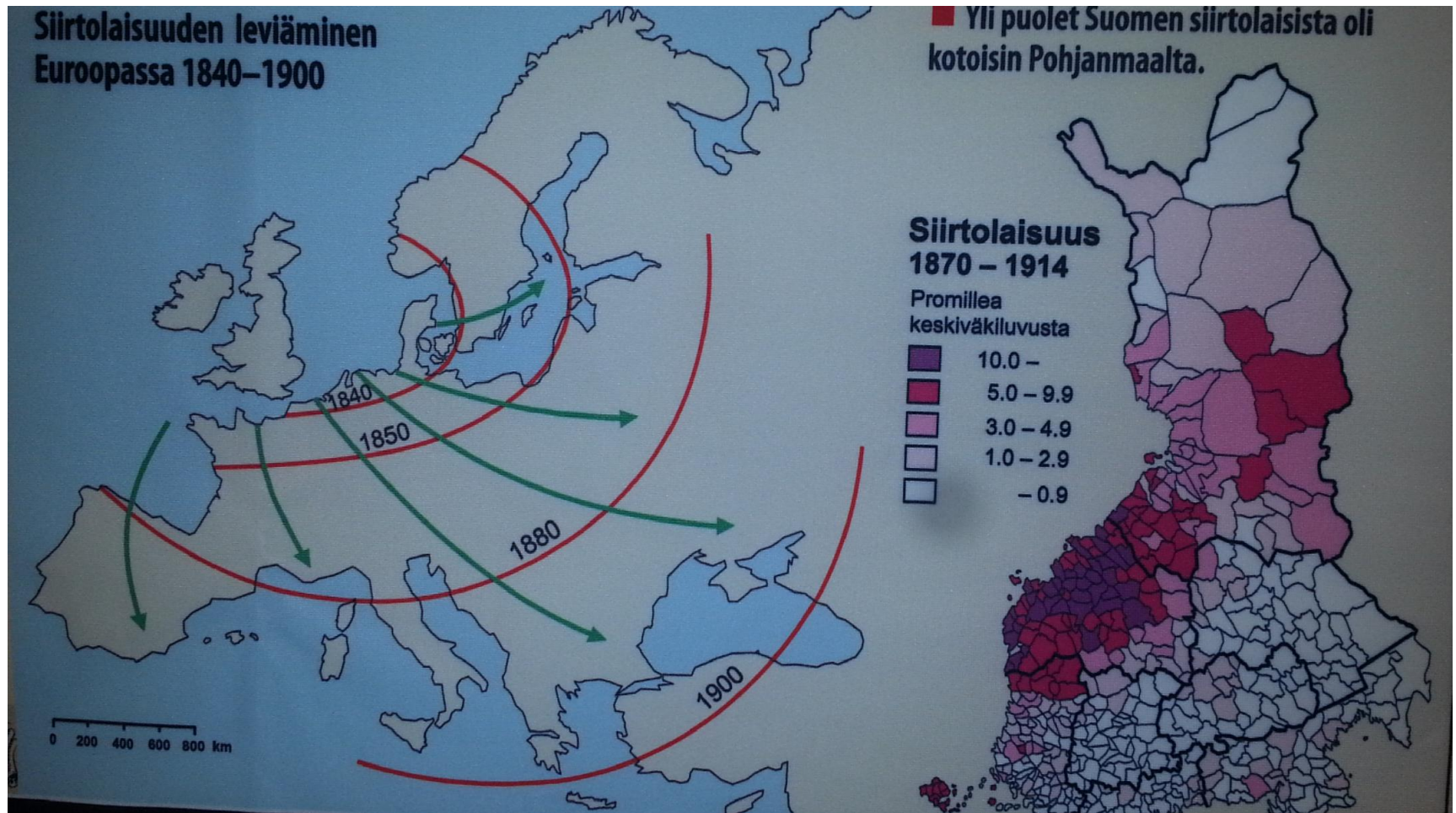
Varsinainen **amerikankuume** alkoi Suomessa sangen myöhään skandinaaveihin verrattuna 1800-luvun lopulla

Scandinavian emigrants to North America 1860–1930

Pohjoismaista siirtolaisuus alkoi voimistua 1860-luvulla ja kulminoitui 1880-luvulla, paitsi Suomessa, jossa se alkoi näkyä vasta 1880-luvulla huippuvuosien ollessa 1900-luvun alkupuolella amerikansiirtolaisuuden toisessa aallossa, jolloin se alkoi myös Etelä- ja Itä-Euroopasta.

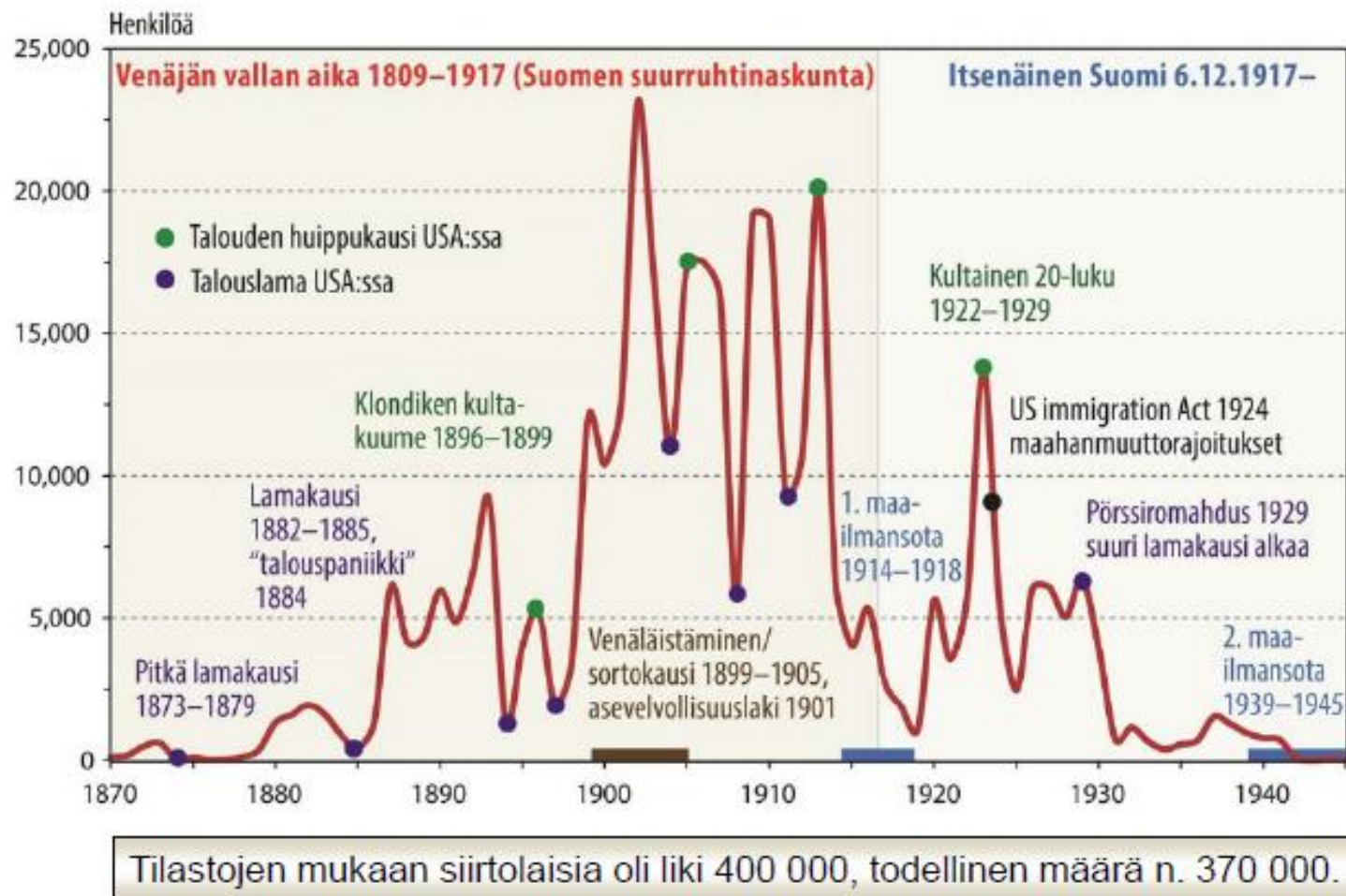
- Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden muuttoaalto Euroopassa
- Lähtöalueet Suomessa

Varsinaisen suomalaisen siirtolaisuuden kohdealueet Yhdysvalloissa 1800-luvun lopulta lähtien

Valtamerentakainen siirtolaisuus 1870–1945

Siirtolaisuutta on säädellyt voimakkaasti USA:n taloustilanne ja lainsäädäntö

The American Immigrant Wall of Honor

"Kunniaseinään" on kaiverretty yli 700 000 Ellis-saaren kautta tulleen siirtolaisen nimet

Manhattan

Ellis Island

Statue of Liberty
(Vapaudenpatsas)

The Peter Koskela Family
Raisa Amelia Koskenioka
Arthur Koski
Alice Zero Koski
Alma Kantala Kosko
Frank and Teofilia Laban Koski
John N. Koski
Katri Koski
Olga Ahoisa Hyttinen Koski
Peter John Koski
Selma Sofia Koskimaki
Apostolos Koskinas
Mary Dervos Koskinas
Einar T. Koskinen
Einokki Herman Koskinen
Esko J. Koskinen
Ida Kotkinen
The John Carl Koskinen Family
Lilja Maria Haglund Hagen
Koskinen

Nimiä voi etsiä linkillä:

<http://www.wallofhonor.org/search.asp>

Kyläkunnittain Amerikkaan ...

- Pohjois-Amerikasta löytyi 1900-luvun alussa monia paikkakuntia, joilla asui todella paljon yhdeltä Suomen paikkakunnalta tulleita suomalaisia. De Kalb Illinoisissa oli teuvalaisten, Ashtabula Harbor isokyröläisten, Crystal Falls merikarvialaisten ja Hibbing parkanolaisten pesä sekä West Paris Mainessa jonkinlainen pikku Kuhmo.
- ”Uuden Kuhmon” perustaja oli nimeltään Pulkkinen, joka täysin sattumalta pääsi erääseen West Parisin taloon työhön. Pulkkinen oli talossa useita vuosia työssä, viihtyi työssään, lähetti perheelleen matkaliput, osti itselleen talon ja ryhtyi farmariksi. Pulkkista seurasivat pian sukulaiset, ystävät ja tuttavat: Kuhmoniementä alkoi joukkosiirtyminen West Parisiin, Mainen valtioon.
- Eikä ainoastaan West Parisin kunta, vaan myös South Parisin, Norwayn, Hebronin, Harrisonin, Minotin ja toisetkin läheiset kunnat saivat uuden väestön Suomesta. Oskari Tokoi väittää, että 1940-luvulla ”Pulkkisia on Mainen maaseudulla ... enemmän kuin Kuhmoniemen pitäjässä Suomessa”. (Kero 1996, 133)

Amerikansuomalaiset jakautuivat nopeasti kirkkokansaan, työväestöön ja ”välinpitämättömiin”

FINNISH LUTHERAN CONCERN, HANGCOCK, MICH.

*Hyvät Väet!
Sitten joulukuun 11:nä
on meidän suomenkielinen
Terveystieteiden ja lääketieteen
opetuslaitos myöskin mi-
nulle!*

Terveille terviset!

Suomalaiset radikalisoituivat raskaissa töissä. Heillä oli useimmiten aliarvostettu asema johtuen huonosta kielitaidosta. **Painekattilateoria**

Suomalaiset radikalisoituivat raskaissa töissä. Heillä oli useimmiten aliarvostettu asema johtuen huonosta kielitaidosta. **Painekattilateoria**

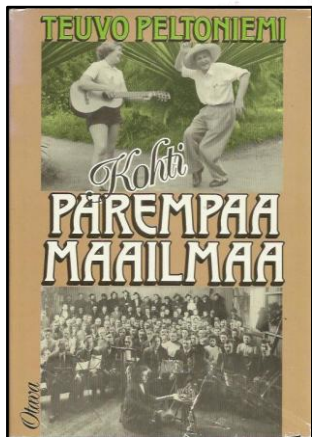
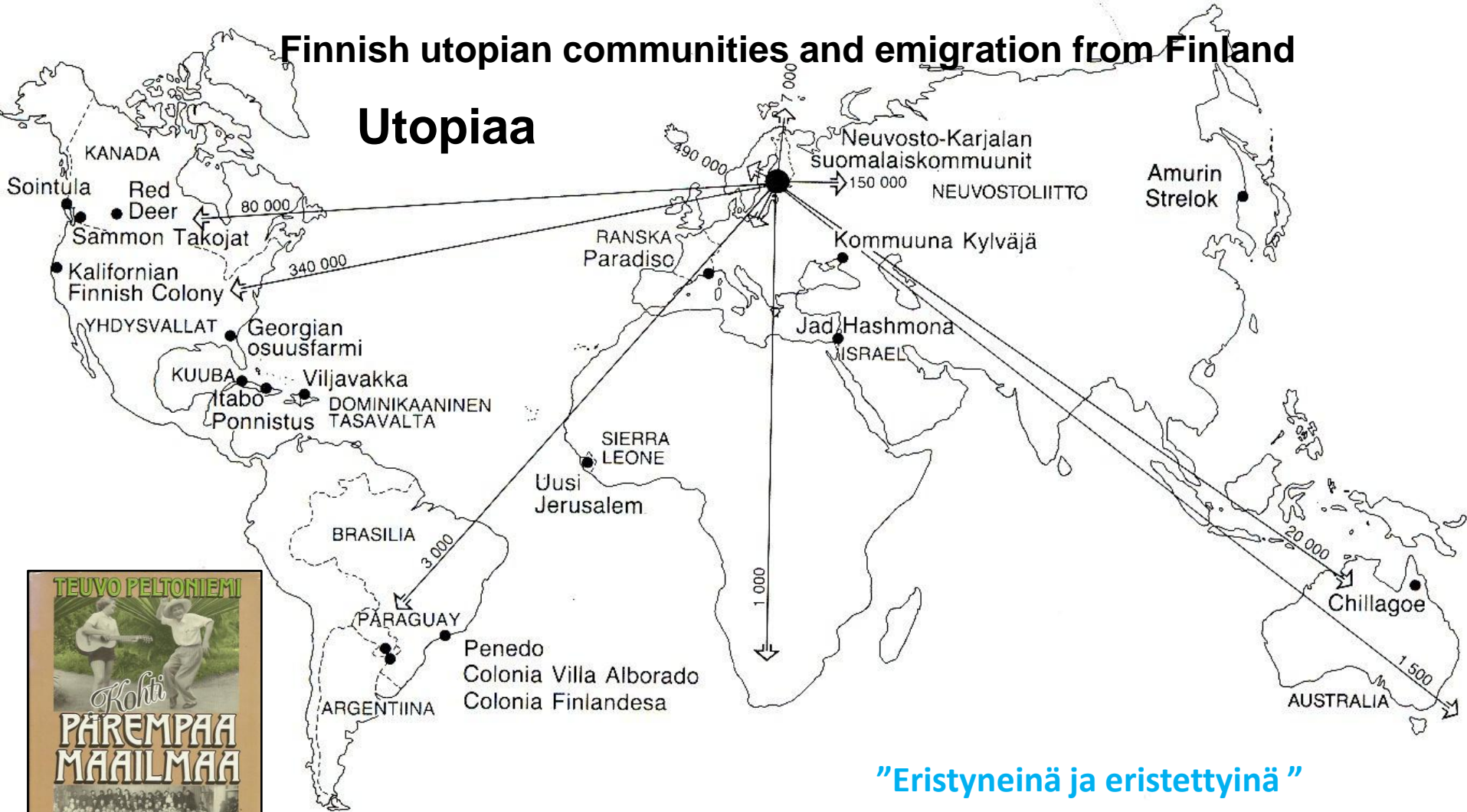
Red Metal
The Copper Country Strike of 1913

 Red Metal: The Copper Country Strike of 1913
from **Jonathan B. Silvers** PLUS 1 year ago [NOT YET RATED]

Premiering December 17th at 8pm on PBS. Traileri (4 min.): <https://vimeo.com/79309557>

Finnish utopian communities and emigration from Finland

Utopiaa

Source Teuvo Peltoniemi 1985

”Eristyneinä ja eristettyinä”

SUOMALAISTEN IHANNEYHTEISÖT JA SUOMEN SIIRTOLAISUUS
FINNISH UTOPIAN COMMUNITIES AND EMIGRATION FROM FINLAND
FINSKA UTOPISAMHÄLLEN OCH EMIGRATION FRÅN FINLAND

Teuvo Peltoniemi: Kohti parempaa maailmaa – suomalaisten ihannesiirtokunnat
1700-luvulta nykypäivään. Otava 1985. (Tilausosoite: <http://www.sosiomedia.fi/utopia/index.htm>)

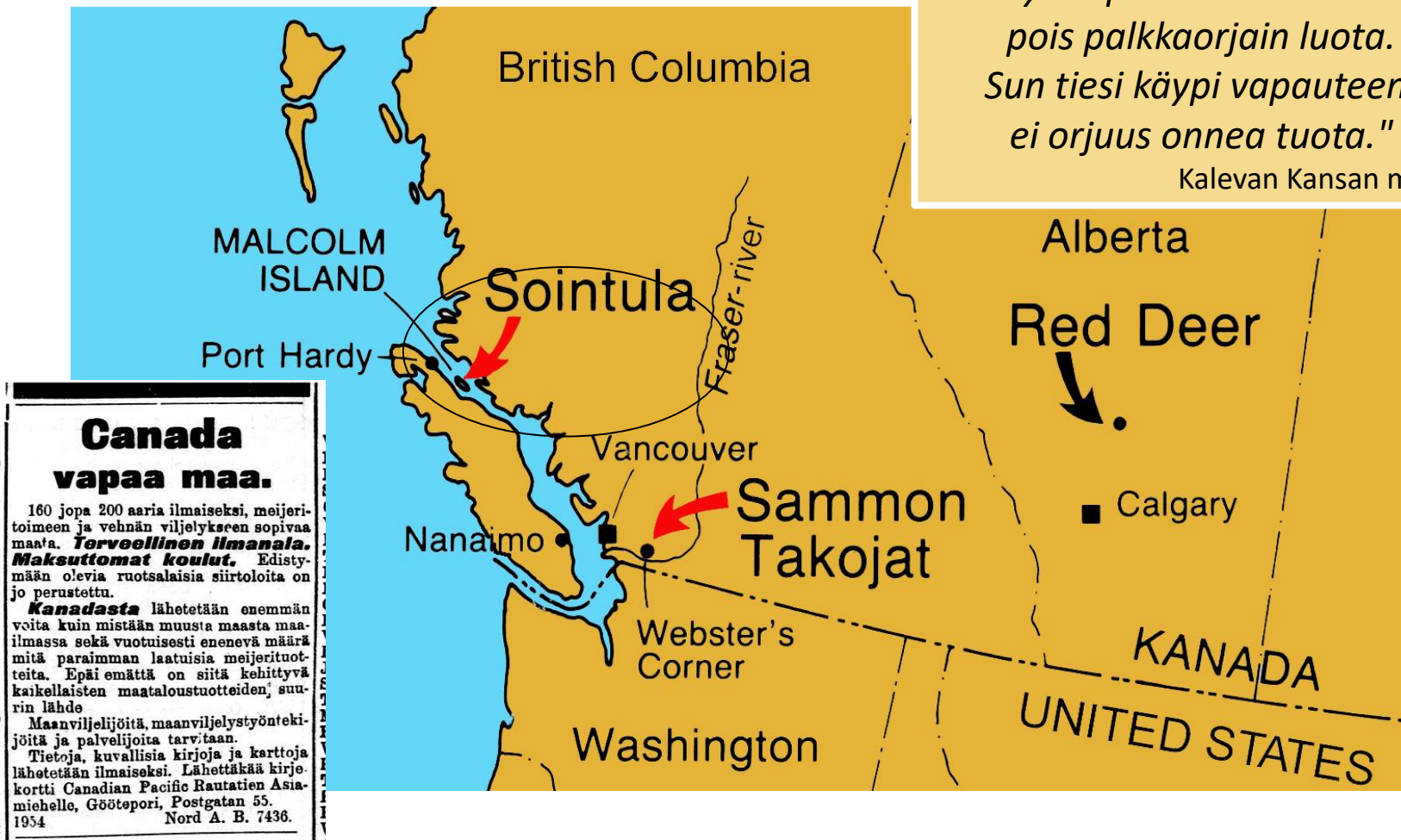
SOINTULA (HARMONY)

British Columbia, Canada (1901–1905)

A socialist community, ca. 1 000 settlers

*"Käy eespäin kansa Kalevan,
pois palkkaorjain luota.
Sun tiesi käypi vapauteen,
ei orjuus onnea tuota."*

Kalevan Kansan marssi

Canada vapaa maa.

160 jopa 200 aaria ilmaiseksi, meijeritoimeen ja vehnän viljelykseen sopivaa maata. **Terveellinen ilmanala. Maksuttomat koulut.** Edistymään olevia ruotsalaisia siirtolaita on jo perustettu.

Kanadasta lähetetään enemmän voita kuin mistään muusta maasta maailmassa sekä vuotuisesti enenevä määrä mitä paraimman laatuisia meijerituotteita. Epäilemättä on siitä kehittyvä kaikellaisten maataloustuotteiden suurin lähde.

Maanviljelijöitä, maanviljelysöntekijöitä ja palvelijoita tarvitaan.
Tietoja, kuvallisia kirjoja ja karttoja lähetetään ilmaiseksi. Lähettäkää kirjekortti Canadian Pacific Rautatien Asiamiehelle, G68tapori, Postgatan 55.
1954 Nord A. B. 7436.

Matti Kurikka was a Finnish journalist and teosophist

The Board meeting of the Kalevan Kansa Colonization Company in Sointula in 1904.

Kurikka in the middle, and Mäkelä on his left side.

Nykyisinkin USA:ssa FinnFest kokoaa suomalaisia...

USA: FinnFest kokoaa myös uus-suomalaisia...

Amerikansuomalaisten merkkimiesten ja -naisten vähäinen määrä johtunee:

- Maahan muutettiin Suomesta myöhään
- Suomalaiset muuttivat syrjäisille seuduille
- Suomalaiset olivat köyhiä – toisaalta poliittisesti radikaaleja
- Toimittiin aloilla, jotka ”kuolivat” pois (metsätyöt, kaivostyöt). Toisaalta niissä selvittiin vähäisellä koulutuksella tai yrittämiskillillä. Työ ei jalostanut innovoimaan.
- Suomi ei ollut kaupungistunut – ei ollut liike-elämää, jossa olisi harjaantunut liiketoiminnan tekoon tai riskinottoon

Toki on ollut henkilöitä, joilla on ollut merkittävä ura

1. Bruno Nordberg (1854-1924)
2. Nils Erik Wahlberg (1885-1977)
3. Emil Hurja (1892-1953)
4. Oscar Wirkkala (1880-1959)
5. Väinö Hoover (Huovinen) (1905-1983)
6. Jack Wehko (1918-1999)
7. Werner E. Suomi (1915-1995)

8. Uudet:
 - Gary Waissi (1959-)
 - Olli Lamminen (1947-)
 - Linus Torvalds (1969-)

1. Bruno Nordberg (1854-1924)

-Kaivosinsinööri

-Kehitti kaivoksen
nostolaitteita,
myöhemmin diesel-
koneita. -Tehtailija

Bruno Nordberg – tuntematon suomalainen suuruus

Ismo Söderling
Kirjoittaja on Siirtolaisuusinstituutin johtaja.

Jouni Korkkasaari
Kirjoittaja on instituutin tietopalvelupäällikkö.

Suomalainen Bruno Nordberg on yksi modernin kaivosteknologian "isistä", todetaan kirjoituksessa. - Kuvassa yksityiskohta Nordbergin höyrykoneesta.

Yhdysvaltoihin on muuttanut yli 300 000 suomalaista. Suurimmat muuttovuodet sijoittuvat 1900-luvun vaihteeseen. Nykyisin USA:ssa asuu noin 700 000 suomalaistaustaista. Amerikkakumme tuli maahanme saan myöhään muihin Pohjoismaihin verrattuna. Kun suomalaiset lähtivät rapakon taakse, kun työvoimalle eniten kysyntää pohjoisten osavaltioiden kaivos- ja metsätyöissä.

Amerikkasuomalaisten sosiaalinen nousu on ollut ehkä vähemmän kuin muista Pohjoismaista muuttaneilla. Naapurimaistamme ehdittin hyvässä sjon liitteen suurille farmilaiselle ja kasvavin kaupunkielin, jotka takasivat paremman elämisen edellytykset. Atlantintylittäjä Charles Lindbergh ja kuukävijä "Buzz" Aldrin ovat tunnetuimpia amerikkasuomalaisia. Norjalaisilla on Walter Mondale, joka toimi presidentti Jimmy Carterin kaudella varapresidenttinä. Toki amerikkasuomalaisiakin vaikuttajia löytyy: Eadil Hurja toimi presidentti Franklin D. Rooseveltin neuvonantajana 1930-luvulla. Amerikan kommunistipuolueen pitkäaikaisella johtajalla Gus Hallilla (alias Arvo Kostas Hallbergilla) oli juurensa Pohjanmaalla.

Michiginissa pidettiin suuret Finn-Pest-juhlat kesäkuussa. Yli 5 000 amerikkasuomalaista kokoontui yhteen kuulemaan esitelmiä ja nauttimaan kulttuurista. Tapauhtuman liittyi myös tutustumisia paikallisiin kaivoksiin.

Michigin oli tunnettua kuparialueetta sata vuotta sitten, ja kaivokset kukoistivat toiseen maailmansotaan asti. Vieraillessamme Ylä-Michiginin Hancockissa sijaitsevassa Quincy Mine -kaivosmuosessa ilmeni, että kaivoksen vallavan kokoon nostokoneen (engl. hoist) oli kehittänyt suomalainen Bruno Nordberg. Samalla selväsi, että Nordberg on yksi merkittävimmistä modernin kaivosteknologian "isistä" maailmanlaajuisestikin. Jopa suomalaisille siirtolaisuutkijoille Nordbergin nimi on täysin tuntematon.

1 Amerikkasuomalaisia on nykyisin lähes 700 000. Joukossa on tunnettuja merkkihenkilöitä suhteellisen vähän.

2 Insinööri Bruno Nordberg on keskeinen yhdysvaltalaisen kaivosteollisuuden kehittäjä.

3 Amerikkasuomalaisista vaikuttajista tarvitaan lisää tutkimustietoja.

Valmistuttuaan insinööriksi vuonna 1878, hän muutti Yhdysvaltoihin. Aluksi Bruno työskenteli sekalaisissa tehtävissä, mutta pian hän pääsi tunnetuun Allis-nimiseen yritykseen kehittämään pumppulaitteita. Ei kestänyt kauankaan, kun Bruno Nordberg sai maininta höyrykoneisiin liittyvien keksintöjen tuottajana. Kaikkiaan hänellä oli 57 patenttia.

Nordberg osoittautui päteväksi – ehkä liiankin päteväksi suunnittelijaksi – sillä Allis ei ollut suostunut kaikille hänen ideoilleen. Kun työnantaja ei hyväksynyt tuotantoon Nordbergin vallankumouksellista höyrykoneen säätöventtiiliä, perusti hän Milwaukeeen The Nordberg Manufacturing Company vuonna 1886. Yhtiöstä kehittyi nopeasti monipuolinen höyrykoneiden ja niiden ohjaislaitteiden kehittäjä sekä tuottaja. Enimmillään tehtaassa oli 300 työntekijää.

Yhdysvaltojen pohjoispuolella on kuparikaivoskallioita, ja kuparikaivoskallioita on jopa yli kahden kilometrin syvyydessä. Kaivoksilla käytettiin usein malmin nostossa vanhanlaisia, englantilaisia taljamenetelmiä. Kaivosten kilpailukykyyn turvaamiseksi Nordbergin keksinnöllä oli kysyntää. Michiginin kaivosille asennettiin hänen kehittämänsä höyry- ja nostolaitteet, joiden ansiosta kaivosten kilpailukyky säilyi pitkään.

Vuonna 1919 Quincyyn asennettu 2 500 hevosvoiman höyrykäyttöinen Nordberg-nostolaite oli maailman tehokkain. Se nosti kerralla syvyydestä 10 tonnia malmia yli 50 kilometrin tuntinopeudella.

Kun ensimmäisen maailmansodan jälkeen höyrykoneet kävivät vanhaaikaisiksi, ryhtyi Bruno asaroimaan dieselien kanssa. Pian hänen suunnittelupöydältään lähtiin tuotantoon USA:n tehokkaimmat diesel-koneet.

Bruno Nordberg kuoli vuonna 1924. Hänen ainoa lapsensa, Viktor, jatkoi isänsä työtä diesel-koneiden parissa. Viitettiin isä-Brunon teollisen perintön myytiin. Eräänlaisena palkuna koitiin vaitaneen pitää siitä, että vuonna 1989 suomalainen Metso-konserni hankki omistukseensa Nordbergin murkkauskonseiniin liittyvän tuotannon. Metson yhtenä kulmakivenä ovat Nordberg-nimiset kivinurkaimet.

Bruno Nordbergin kirjallinen jäämistö on hajallaan ympäri USA:ta. Huomattava osa tekniisistä piirroksista on sijoitettu arvostettuun Smithsonian-instituuttiin Washingtoniin. Tekniisii piirroksissa on nähtävillä myös USA:n kongressin kirjaston digitaalisissa arkistoissa, josta niitä voi ladata ilmaiseksi (www.loc.gov). Henkilöllä Bruno Nordberg ansaitaisi enemmän huomiota maailmanlaajuisestikin. Hän olisiakin oiva tutkimuskohde amerikkasuomalaisesta temasta viitotkirjan suunnittelevalle.

Pohjois-Michiganin hylättyjä kaivoksia. Kaivoskuilun syvyys oli pahimmillaan yli kilometri

Vanhoissa kaivoskaupungeissa on valtavia louhoskasoja, jotka on kipattu sivuun malmia louhittaessa

Kaivostorni

Noin 1.5 tonnin
kuparimöhkäle

Köysirumpu, jolla malmi nostettiin
kuilusta

Nordberg-dieseleitä käytettiin mm. Panaman kanavan sulkujen aukaisemiseen

<http://www.youtube.com/watch?v=WOhqwuvouIY>

2. Nils Erik Wahlberg (1885-1977)

NASH-merkkisen auton pää-insinööri ja yhtiön varapresidentti

-Syntyi Karjalassa, kävi koulunsa Kuopiossa.

-Jätti teknisen opiston kesken, ja lähti venäläistämistä pakoon Sveitsiin (perehtyi siellä polttomoottoreihin)

Kehitti autoihin 1930- ja 1940-luvulla mm.:

-6-sylinterisen moottorin, jossa yläpuolinen nokka-akseli

-sähköiset itsepalautuvat tuulilasin pyyhkimet

-jousitusjärjestelmän kehittäjä (tasapainoitus, "balanced springing for suspensions")

-kokoteräksinen kori

-kaikkiin pyöriin jarrut, moottorissa kumituet (hiljainen)

-kehitti auton itsekantavaa koria, läpivirtaustuuletusta jne.

-kehitti sytytysjärjestelmän, jossa kaksi sytytystulppaa/sylinteri

MAN OF MOTORS

N. E. Wahlberg

Wahl has been called upon, like many other designers in England for the many horsepower machines built that require individualized action in the Diesel Engine in the... people like him. But Wahlberg, vice-president of Nash Industries Corporation is change of Nash engineering.

As vice-president, working as an assistant, Mr. Wahlberg's work in design and engineering design has expanded a great deal in engineering design in Kansas as well as America.

It's never done back in a period before America's standard have been reached. When the first American engineers began to design in Europe, Mr. Wahlberg helped to create the design of the standard American engineering standards, the Diesel-Engines, Federal in design, but a story that following his participation, he worked with many others in Europe.

Coming to the United States in 1918, N. E. Wahlberg went to work for the Maxwell House Hotel Company in New York in the U. S.

Thomas Edison in Buffalo (holder of patents for the Edison "Thomas Edison" and then in Edison's engineering department in Buffalo).

It joined the engineering staff of the Oldham Motor Car Company in 1911 as assistant chief engineer when the company was one of the highest rated General Motors Corporation. Two years later, Mr. Wahlberg was promoted to chief engineer and he joined the staff of General Motors in 1917. He was then, later General Motors' chief engineer.

When Mr. Wahlberg joined the Nash Motors Company in 1925, Mr. Wahlberg went to New York with him as

vice president in charge of design engineering, in an industrial

Mr. Wahlberg studied engineering at a renowned British technical school.

head of the engineering department when he has been responsible for putting Nash to its position of engineering and design leadership in the industry.

Mr. and Mrs. Wahlberg reside in Chicago, from which most of his work in the factory is. Besides car design a work and in the company's general headquarters in London, he was at the time. He is an avid reader, and with Mrs. Wahlberg, a devoted student of the music classics and modern productions in Chicago.

The convenience for which the company of the Nash is a world is not

described in an interesting one of his books. He is a member of the American Diesel and another major activities was also directed to his home in St. Louis. Wahlberg and the company in design the machine from the plant in Providence to provide a new design for the car in about 12 months, but then it was an all-day journey. Anyway, he was flying in 10 weeks of the test and conditions marked the customer's home just ahead of Mr. Wahlberg, and just under the machine to complete the job.

Mr. Wahlberg is a member of the American Diesel and another major activities was also directed to his home in St. Louis.

Nils Erik Wahlberg palveli toisessa maailmansodassa ilmavoimissa, ja tästä mieltymys aerodynamiikkaan

NASH — Body Style Identification

1949 4 Door Sedan Ambassador Six
Models 4968 Super
4998 Super Special
4978 (Custom)

1949 Brougham (5 Pass.)—2 Door Sedan 6 (Pass.) Ambassador Six
Models 4963 (Super) 4969 (Super)
4993 (Super Special) 4999 (Super Special)
4973 (Custom) 4979 (Custom)

1950 Brougham (5 Pass.)—2 Door Sedan
Models 5063 (Super)
5073 (Custom)

1951 Brougham (5 Pass.)—2 Door Sedan Ambassador Six
Models 5163 (Super) 5169 (Super)
5173 (Custom) 5179 (Custom)

1951 Brougham (5 Pass.)—2 Door Sedan Statesman
Models 5143 (Super) 5149 (Super)
5153 (Custom) 5159 (Custom)
5132 (DeLuxe 3 Pass. Business Coupe)

3. Emil Hurja (isä ensin Pitkäkangas) (1892-1953)

Presidentin tekijä. Käytti taitavasti hyväkseen mielipidetiedusteluja ja pystyi ohjaamaan siten eri presidenttien kampanjoita.

Loi maineensa presidentti Franklin Rooseveltin neuvonantajana vuoden 1936 vaaleissa. Kehitteli otantamenetelmiä jo ennen George Gallupia (satunnaisotannon kehittäjä)

Hurjalla oli nelikohtainen vaaliohjelma, joka oli tosi tehokas:

Emil Hurjan neuvo: NÄIN VOITAT VAALIT:

1. Jätä varmat osavaltiot väliin
 2. Käy huolellisesti muiden analyysit läpi, opi niiden virheistä
 3. Tee trendianalyysejä, reagoi niihin ("millaiset puheet tehoavat")
 4. Luotaa muutenkin yleisön ja äänestäjien mielipiteitä
-
5. Tee kattavaa mediaseurantaa
 6. Jos sinut valitaan pressaksi, ohjaa rahaa sinne, missä siitä eniten hyötyä (new deal –ohjelma)

Hurja palveli sekä demokraattisia että republikaanisia kandidaatteja.

Ei lapsia. Kävi Suomessa kahdesti – ei päässyt koskaan Suomen suurlähettilääksi. Kuoli vuonna 1953 sydänkohtaukseen.

4. Oscar Wirkkala 1880 – 1959, sahuri

Oscarin Abraham ja veljensä Andrew saapuivat Amerikkaan ensin ja työskentelivät **sahalaitoksella** Washingtonissa säästääkseen rahaa muun perheen matkaan.

Oscar saapui vuonna 1898 ja sen jälkeen loput perheestä. Perhe asui Nasellessa ja Deep River-alueella Washingtonissa vuodesta 1899 vuoteen 1905, jonka aikana Oscar keksi ja kehitti **puun hinauslaitteen**, joka soveltui erityisesti jyrkkiin ja vaikeakulkuisiin maastoihin.

Ensimmäisen patenttinsa sai v. 1917. Se oli nelitelaiselle apukoneelle, jota käytettiin hänen **High Lead-metodissaan**. Muutamia hänen laitteistaan oli vielä tuotannossa 1900-luvun toisella puoliskolla.

Patentoi ainakin 18 keksintöä. Wirkkala ei koskaan oppinut puhumaan tai kirjoittamaan englantia ja tarvitsikin useissa tilaisuuksissa tulkin.

Wirkkala oli yksi alkuperäisestä viidestäkymmenestä henkilöstä jotka pääsivät Washingtonin osavaltion Hall of Fameen.

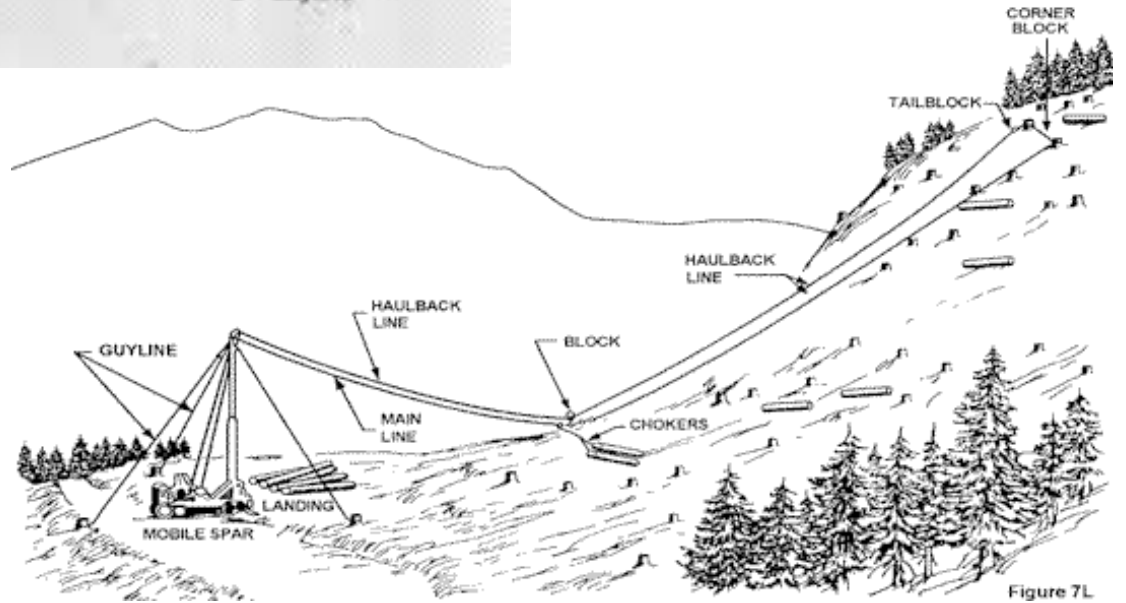
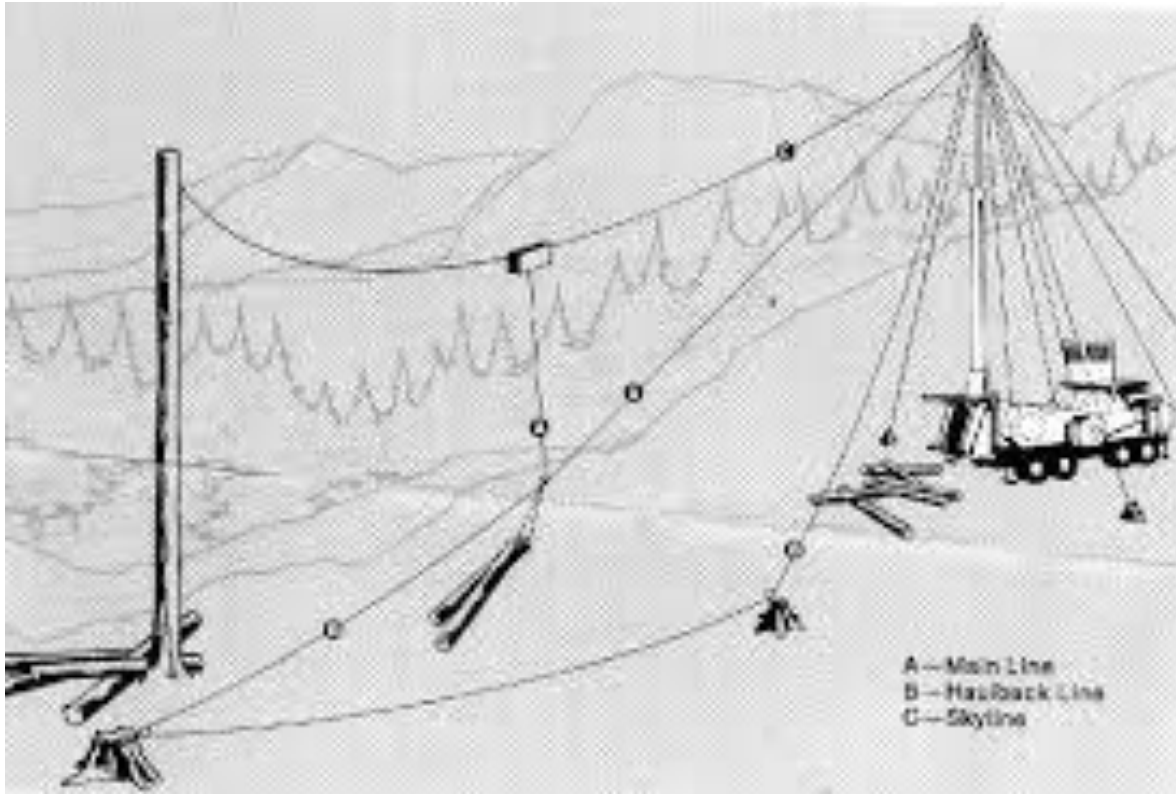
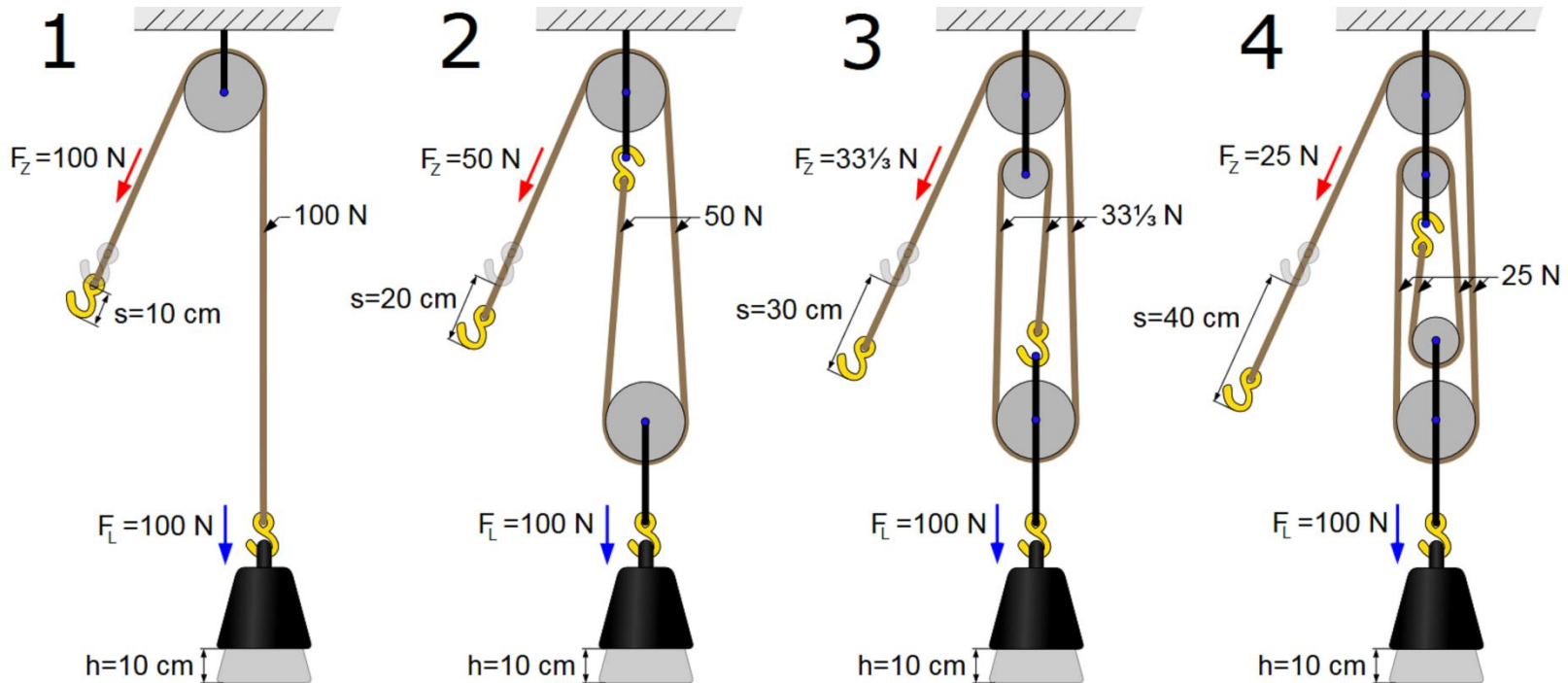

Figure 7L

Oskar A. Wierkkola, Port Logging Engine
Wierkkola, 1911

High lead –menetelmässä on kyse periaatteeltaan konekäyttöisestä taljanosturista

Entä high lead logging tänään?

<https://www.youtube.com/watch?v=esVIWpxmCYA>

Wirkkalan puunkorjuukoneen edut:

Toimii erityisen hyvin jyrkillä rinteillä

Säästää kasvustoa, kun puute vedetään ilmaitse

Nopeuttaa puun korjuuta – raskaat tukit

Haitat:

Vaarallinen käyttäjälleen

Raskas tekniikka

5. Väinö Hoover, alkujaan Huovinen 1905 – 1983

Syntyi köyhään siirtolaisperheeseen Coloradossa. Hän perusti [Santa Monicaan](#) **sähkölaitteita** valmistavan yrityksen Hoover Electric Co.

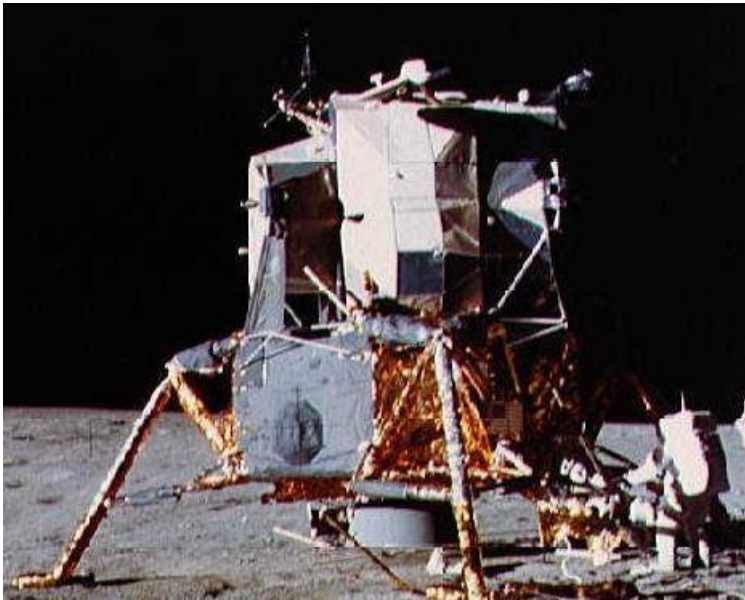
Vuonna 1953 hän perusti California Institute of Technologyn yhteyteen Hoover Foundation -säätiön, joka tukee vähävaraisia opiskelijoita.

Hän toimi Finlandia Foundationin varapuheenjohtajana sen perustamisesta 1954 lähtien ja oli Suomen olympiakeräyksen puheenjohtaja Yhdysvalloissa vuonna 1960.^[1]

Hoover oli lahjoittaja, hyväntekijä, Suomi-ystävä

<http://www.finlandia.edu/campus-buildings.html>

Finlandia Foundationin perustajat
Väinö Hoover (vas.) ja Yrjö
Paloheimo

In 1946 he formed the **Hoover Electric Company**, which under his leadership achieved outstanding success in designing electrical motors and in pioneering **aeronautical** and submersible flight controls.

His handiwork literally went to the moon and plumbed the depths of the ocean as his exceptionally designed control units guided the moon landings as well as submersible explorers.

<https://www.google.com/search?tbo=p&tbm=pts&hl=en&q=ininventor:%22Hoover+Vaino+A%22>

6. Vaino ”Jack” Vehko (Vehkomäki) 1918 - 1999

...oli amerikansuomalainen **raketti-insinööri**.

Hän oli James Vehkon eli Jalmari Vehkomäen poika. Isänsä oli kotoisin Kolhosta. Vehko suoritti diplomi-insinöörin tutkinnon Chrysler Institute of Engineeringistä (Michigan) vuonna 1942.

Hän toimi Yhdysvaltoihin tuotujen saksalaisten raketti-insinöörien, muun muassa [Werner von Braunin](#) ja Magnus von Braunin, kanssa [Huntsvillesä](#), [Alabamassa](#).

Vaino Vehko toimi ikänsä Chrysler Corporation-yhtiössä. Hän toimi Yhdysvaltain maavoimien Redstone- ja Jupiter -ohjusmoottorien suunnittelun johtajana. Vuonna 1960 hänestä tuli Saturn IB –raketin kiihdytysraketin suunnittelun johtaja. Hän siirtyi eläkkeelle vuonna 1976.

Vuonna 1941 Vehko meni naimisiin Hilda Schererin kanssa ja he saivat neljä lasta. Hän harrasti viulunsoittoa.

7. Werner E. Suomi 1915 - 1995

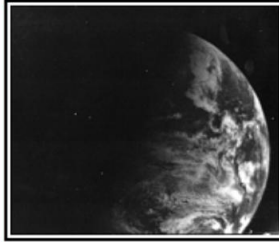

Toisen polven amerikansuomalainen. Syntyi Minnesotassa. Valmistui ensin opettajaksi. Verner Edward Suomi oli amerikansuomalainen professori ja sääsatelliittien kehittäjä.

Verner Suomi väitteli 1950-luvun puolivälissä Wisconsinin yliopistosta aiheenaan viljapellon lämpösäteilyn tase.

Perusti ystävänsä kanssa avaruustutkimuskeskuksen, jonka toimesta otettiin ensimmäinen värikuva maapallosta

Verner Edward Suomi

ATS-L, 11 December 1966

[Home](#)

[History](#) ▾

[Timeline](#)

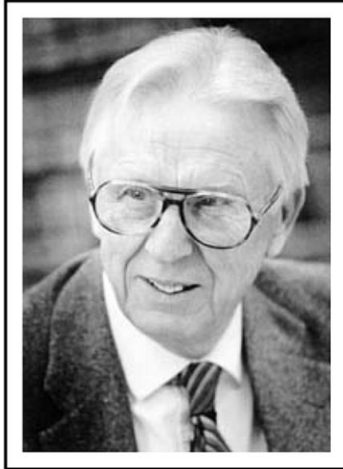
[Spin-Scan
Cloud
Camera](#)

[Awards &
Committees](#)

[Writings](#) ▾

[Films](#)

[Resources](#)

1915-1995

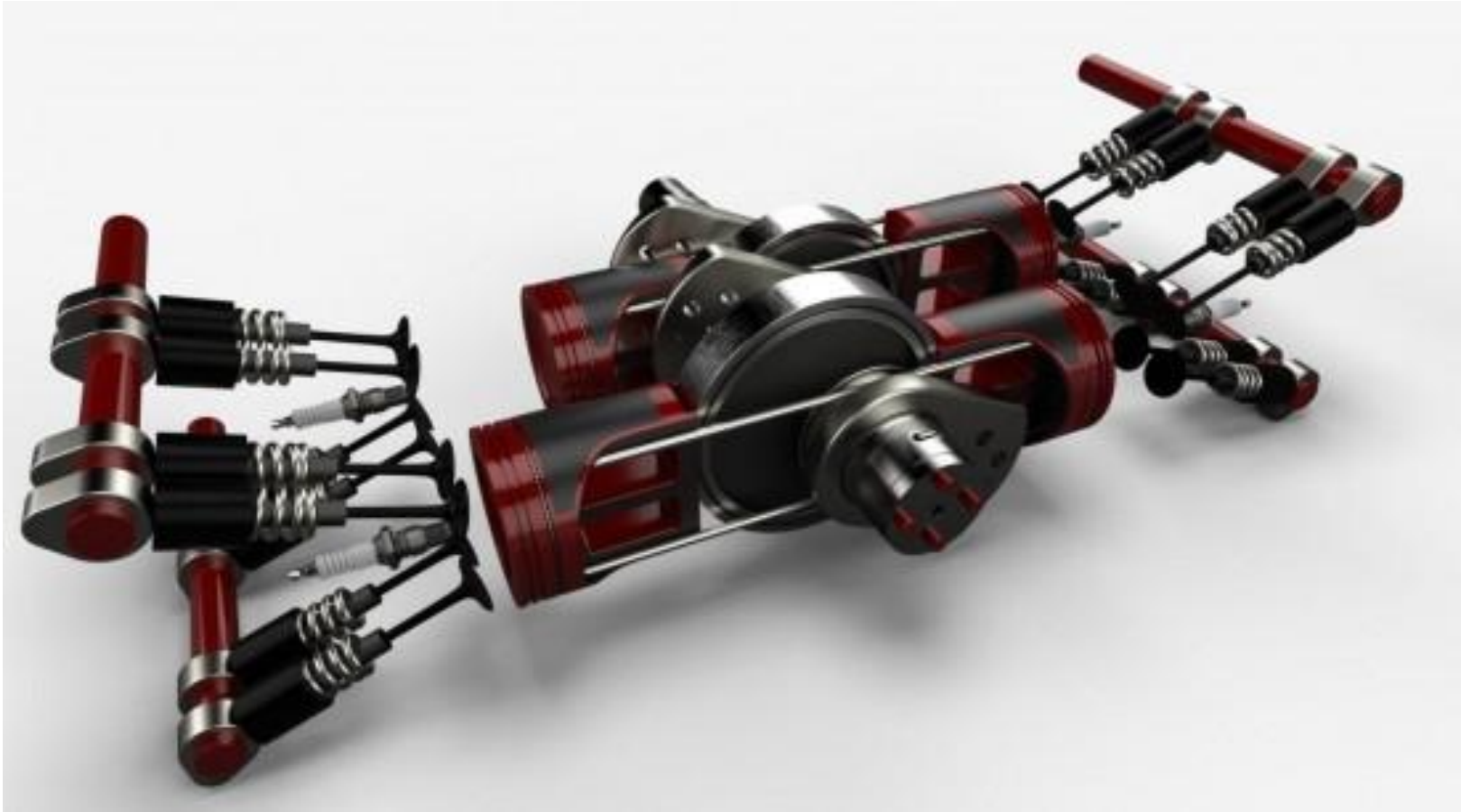
I like it because it is not work to me, it is fun.

The hours are long but no one ever complained about
playing for a long time.

The Father of Satellite Meteorology

8. Gary Waissi (1950-)

Omaa nimeään kantavan polttomoottorin kehittäjä

Gary Waissi Ismolle 6.5.2015:

Ja vielä lisaisin, että "villakoiran ydin" on siinä kuinka moottorissa pyörivä liike (rotating motion) muutetaan edestakaiseksi liikkeeksi (reciprocating motion). **Waissi Enginessa** tämä tapahtuu käyttämällä pyöreää diskia, joka on kiinnitetty suoraan kampiakseliin epakeskeisesti. Tämän diskin ulkopinnassa on laakerirengas, joka koskee mannan pohjaan ja työntää sitä sylinterin sisällä.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Ottomoottori>

<http://www.thetruthaboutcars.com/2013/07/the-new-waissi-engine-pistons-but-no-connecting-rods/>

<https://www.facebook.com/WaissiEngine/videos/vb.502721546406326/10151671004889708/?type=2&theater>

Waissi Engine

Perinteinen polttomoottori

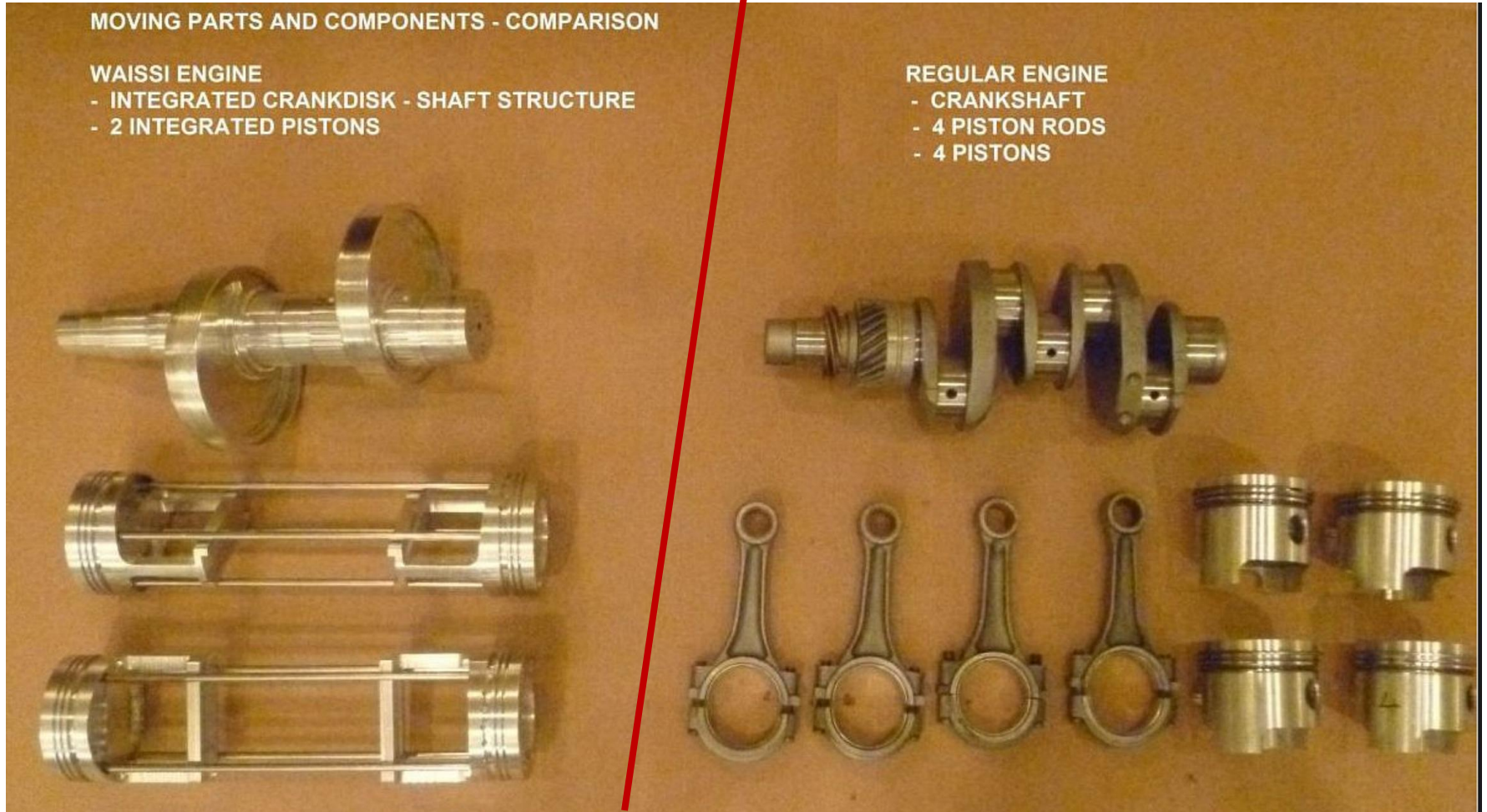
MOVING PARTS AND COMPONENTS - COMPARISON

WAISSI ENGINE

- INTEGRATED CRANKDISK - SHAFT STRUCTURE
- 2 INTEGRATED PISTONS

REGULAR ENGINE

- CRANKSHAFT
- 4 PISTON RODS
- 4 PISTONS

9. Olli ja Mia Lamminen 1947-

Perustivat Ann Arboriin vuonna 1984 **InterClean Equipment-firman**. Perustuu Tammermatic-autonpesukoneen ympärille tehtyihin erilaisiin innovaatioihin.

Myivät firmansa 2014.

Firman kehittämät pesulaitteet ovat ekologisia ja vähän energiaa vaativia.

Eero Saarinen: Gateway Arch, St. Louis, Missouri.

11. Linus Torvalds 1967-

on suomalais-amerikkalainen tietotekniikka-
asiantuntija, ohjelmoija ja hakkeri, joka aloitti
1990-luvulla [Linux-käyttöjärjestelmätimen](#)
kehittämisen ja on edelleen sen
projektikoordinaattori.

Hän asuu Portlandissa Yhdysvalloissa yhdessä
vaimonsa ja kolmen tyttärensä kanssa ja
työskentelee Linux-Foundation -säätiön
rahoittamana kokopäiväisesti Linux-ytimen
parissa.^[2]

12. Kuka on Ms. Mary Barra? (Generals Motorsin toimitusjohtaja, suoraan 3. polven amerikkansuomalainen, os. Mäkelä)

Artikkeli [Keskustelu](#)

Lue [Muokkaa](#) [Muokkaa wikitekstiä](#) [Näytä historia](#)

Hae Wikipediasta

Mary Barra

Mary Teresa Barra (o.s. **Makela**, s. 24. joulukuuta 1961, Detroit) on yhdysvaltalainen yritysjohtaja, joka on ollut **General Motorsin** toimitusjohtajana 15. tammikuuta 2014 lähtien. Tammikuussa 2016 hänestä tuli myös yhtiön hallituksen puheenjohtaja.^{[1][2]}

Suomalaiset sukujuuret [\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä \]](#)

Maryn sukujuuret ovat **satakuntalaisessa Köyliön** kunnassa olevassa Kankaanpään kylässä. 1900-luvun alussa köyliöläinen torpparin poika Viktor Mäkelä muutti Yhdysvaltoihin. Siellä hän meni naimisiin **Teuvalta** kotoisin olevan Maria Luoman kanssa. He asuivat **Minnesotassa** olevassa pienessä Mountain Ironin kaivoskaupungissa. He saivat kolme lasta: kaksi tyttöä ja pojan. Pojan nimi oli Reino, mutta häntä alettiin kutsua nimellä Ray. Ray meni toisen polven amerikkansuomalaisen Eva Pyykkösen kanssa naimisiin. He saivat 1961 Mary-tyttären. Ray työskenteli 40 vuotta **Pontiacin** autotehtaalla Detroitin alueella, ja perhe asui Waterfordin esikaupungissa. Mary osaa jonkin verran suomea, jonka hän on oppinut kotona isältään.^{[3][3]}

Ura [\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä \]](#)

Mary aloitti sähköinsinöörin opinnot General Motorsin opistossa, joka tunnetaan nykyään nimellä **Kettering University**. Opintoihin kuului paljon työharjoittelua, ja hän olikin jo 18-vuotiaana ensimmäisen kerran General Motorsin palkkalistoilla. Opistossa hän tutustui myös tulevaan aviomieheensä. Tämän jälkeen hän suoritti jatko-opintoja **Stanfordin yliopistossa**. Maryn urakehitys on ollut General Motorsissa nopeaa. Vuonna 2008 hänet valittiin johtamaan konsernin tuotantotekniikkaa, ja vuonna 2011 hänestä tuli maailmanlaajuisen tuotekehityksen johtaja. Vuonna 2014 Mary Barrasta tuli General Motorsin toimitusjohtaja ja tammikuussa 2016 myös hallituksen puheenjohtaja.^{[3][2]}

Lähteet [\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä \]](#)

- ↑ General Motors CEO Mary Barra becomes the automaker’s chainwoman too», The Los Angeles Times 4.1.2016. Viitattu 23.1.2016.
- ↑ ^a ^b Saارينen, Juhani: Mary Barra palautti uskon kriisiyhtiö General Motorsiin – nyt jo menestynein ”melkein suomalainen” yritysjohtaja», Helsingin Sanomat 23.1.2016.
- ↑ ^a ^b ^c Tapio, Ilari: General Motors käy suomalaisella sisulla. *Aamulehti sunnuntai*, 30.3.2014, s. 24-25.

Mary Barra

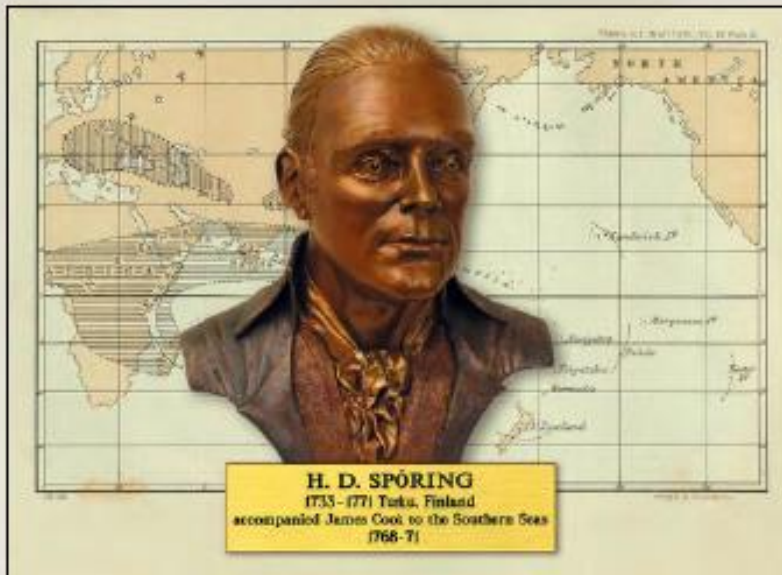

Syntynyt	24. joulukuuta 1961 (ikä 54) Detroit, Michigan, Yhdysvallat
Kansalaisuus	Yhdysvaltalainen
Ammatti	Toimitusjohtaja, General Motors
Siviilisäätö	naimisissa
Puoliso	Tony Barra
Vanhemmat	Reino ”Ray” Makela ja Eva Pyykkönen
Lapset	kaksi lasta

Australia

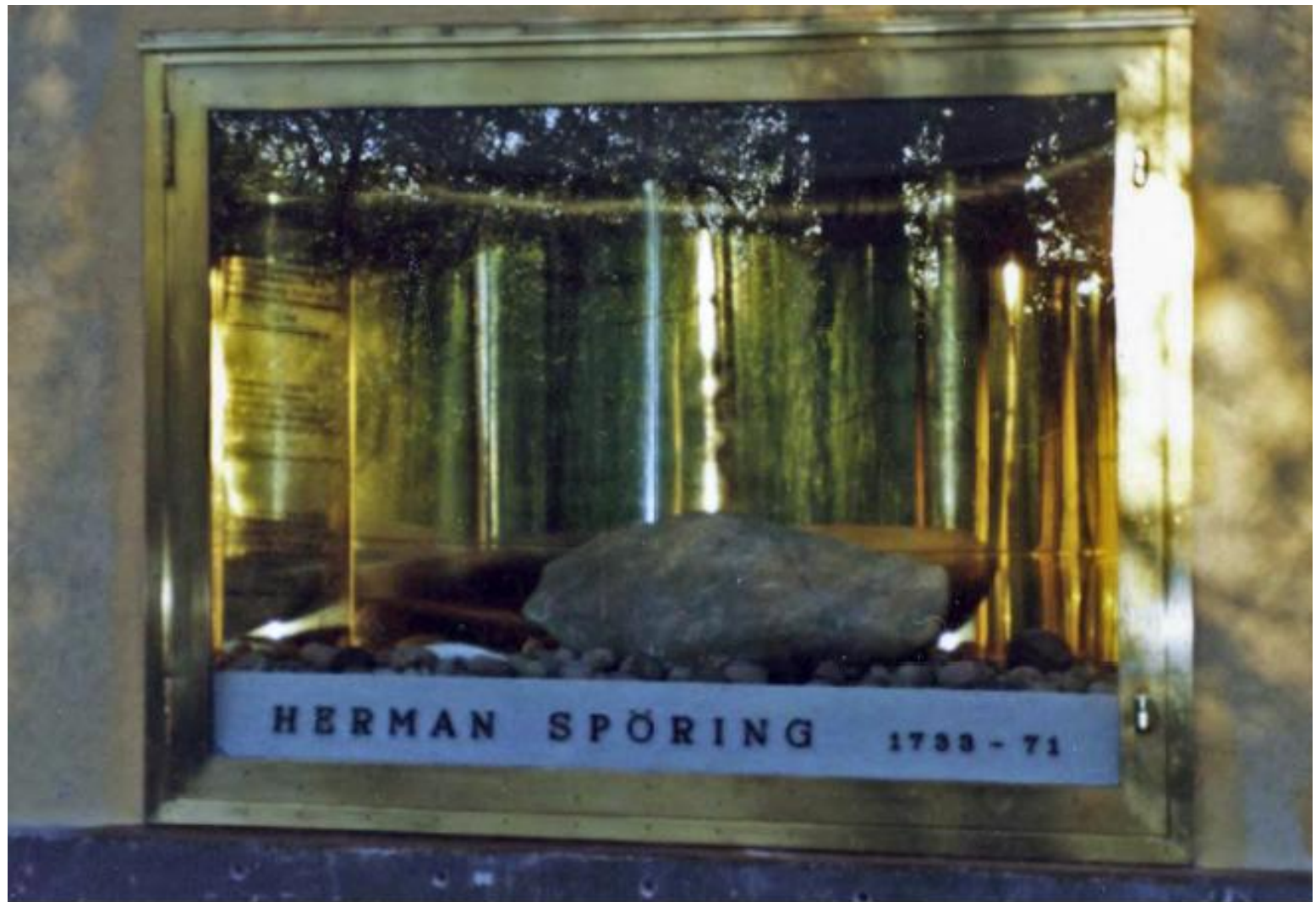

HERMAN SPÖRING COOKIN LAIVASSA 1768–71

Turkulainen professorinpoika H. D. Spöring purjehti "Endeavour" -laivassa Englannista Etelä-Amerikan kautta Tahitille ja Uuteen Seelantiin ja edelleen Australiaan. Spöring kuoli tammikuussa 1771 paluumatkalla Jaavalta ja haudattiin mereen lähellä Joulusaaria.

[Google Maps: Spöring Island](#) (nykyisin Pourewa Island), Uusi Seelanti

Muisto elää: katu Canberrassa, muistomerkki Turussa jne.

Varsinainen suomalainen siirtolaisuus alkoi merimiesten toimesta n. 1830-1850.

Australian siirtolaisuus on pysynyt varsin vähäisenä:

- Ennen 1. maailmansotaa n. 2 000 siirtolaista
- Maailmansotien välillä n. 2 000 siirtolaista
- Toisen maailmansodan jälkeen n. 20 000 siirtolaista

Australiaan oli helppo päästä 1900-luvun alussa. Sinne tuli ”vähätöisiä” haaveilijoita, jotka perustivat utopia-yhteisön

Ihanne-maassa

eli siellä missä piimää ja puuroa ruotaa.

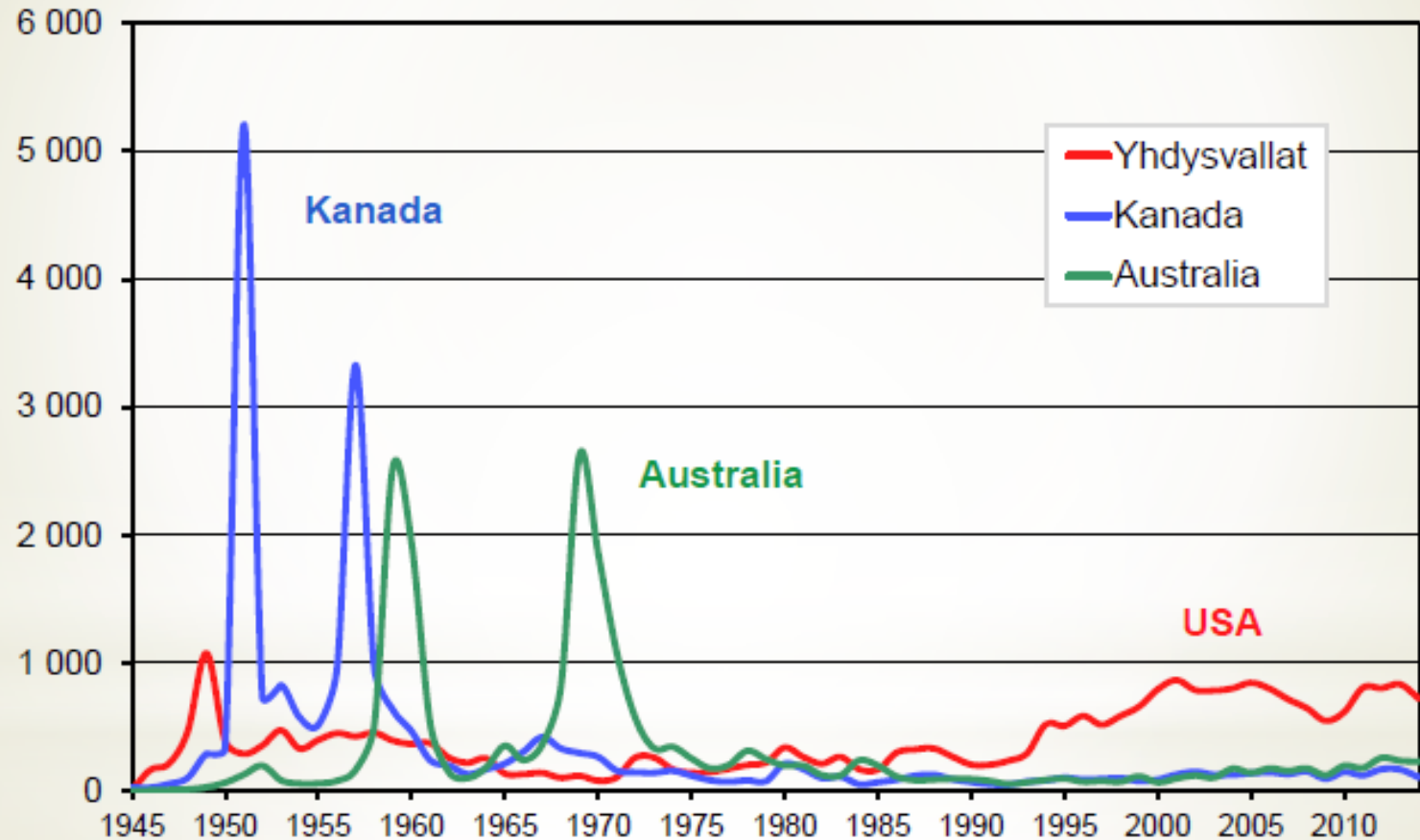

Lopuksi nykypäivän muutoista näihin kolmeen maahan:

Nykypäivän kaukosiirtolaiset USA:ssa, Kanadassa ja Australiassa

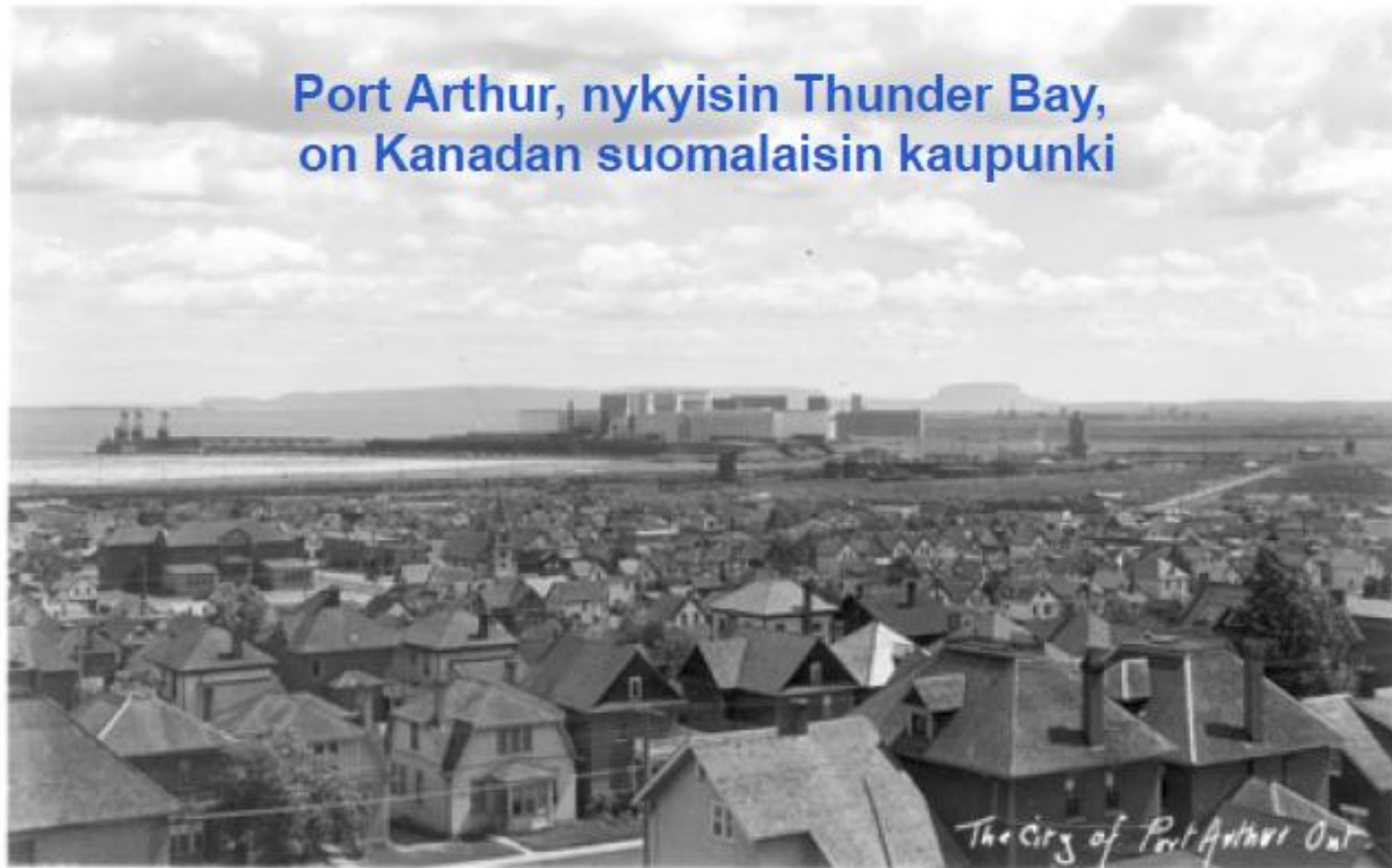
Muutot suuntautuvat etupäässä USA:han nykyisin

Siirtolaisuus Australiaan, Kanadaan ja Yhdysvaltoihin 1945–2014

Lähde: Suomen väestötilastot; kuvio: Jouni Korkiasaari, Siirtolaisuusinstituutti 2015

Eniten suomalaisperäisiä Kanadassa asuu Torontossa (n. 15 000 henkeä) ja toiseksi eniten Thunder Bayssa (n. 10 000 henkeä, asukkaista yli 10 % !)

Australia: suomalaiset kaupungistuneet, mutta pitävät edelleen yhtä erityisesti kirkollisissa yhteyksissä

Australiaan on jonkin verran uussiirtolaisuutta. Australia tarjoaa nuorille työ- ja opiskeluviiisumeja määräajaksi, ja ne ovat nuorille tärkeitä (nuoret käyttävät niistä nimeä ”bailausviiisumi”)

Riitta
Niemi

Kirkkokahvit on ollu aina

50 vuotta suomalaista
seurakuntatyötä Sydneyssä

Siirtolaisuusinstituutti | Tutkimuksia A 51

Kanadassa muistetaan sikäläisiä suomalaisia sotaveteraaneja, siis Suomessa sotineita, jotka dosan jälkeen muuttivat Kanadaan.

Leena Kelly **From the Front to the West Coast**
The Recollections of the Finnish War Veterans
in Vancouver

Kanadassa muistetaan sikäläisiä suomalaisia sotaveteraaneja

Leena Kelly **From the Front to the West Coast**
The Recollections of the Finnish War Veterans
in Vancouver

**Amerikka on kansojen sulatusuuni.
Suomalaisilla on siellä arvostettu paikkansa.**

**Suomi muuttuu tänään kovaa vauhtia
maahanmuuton kautta. Yllättävän paljon
siirtolaisuus toistaa itseään.**

”Tunne historia, se auttaa ymmärtämään tätä päivää!”

**Ameriikkaan 100
vuotta sitten**

**Eurooppaan ”vähän”
myöhemmin**

KIITOS

Kiitokset: Haluan kiittää ystävääni ja kollegaani Jouni Korkiasaarta suuresta avustaan esitelmää tehdessäni